

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема: „Ефективност на системата за регистриране и мониторинг на случаи на насилие над деца“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.4. Социални дейности

на Елена Илиева Керанкова

Рецензент: доц. д-р Мая Любенова Чолакова

1. Кратки биографични данни

Елена Илиева Керанкова е зачислена на редовна докторантура в докторска програма “Организация и управление на социалните дейности” в Югозападния университет “Неофит Рилски” през 2016 г. Видно от биографията ѝ, тя е завършила последователно средно-специално образование с квалификация “медицинска сестра”, бакалавърска и магистърска степен по социални дейности, а също така притежава и професионални квалификации за училищен, социален и бизнес психолог. Освен богата образователна, тя има и наситена професионална биография, като се е реализирала на различни позиции в областта на здравната и социалната системи, а в момента е главен експерт по закрила на детето в Регионална дирекция за социално подпомагане - Благоевград. Всички тези обстоятелства очертават профила на човек с ясно очертана хуманитарна ориентация, както и на амбициозен и търсещ лично професионално усъвършенстване специалист.

2. Актуалност и значимост на научноизследователския проблем

Изборът на тема не е случаен. От една страна, той е очевидно продиктуван от професионалния интерес и експертиза на докторантката, но от друга, е посветен на тема, която има безспорно огромна значимост за системата на закрила не само в България, но и в международен план. За напредък в регистрирането и мониторирането на случаи на насилие над деца е необходима концептуална яснота по отношение феномените насилие и пренебрегване на деца, тяхната операционализация за целите на системата, адекватна законова регламентация и ефективна координация между всички участници и заинтересовани страни, а така също и солиден обществен ангажимент. В този смисъл, работата на Елена Керанкова, насочена към разкриване на несъвършенствата на системата за регистриране и наблюдение над случаите на насилие на деца е съвсем навременна, много актуална и със сериозни практически последици по отношение повишаването на ефективността на тази система.

3. Преглед и анализ на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 136 страници, в това число литературната справка от 107 източника и приложения. Разработката има класическа структура, състояща се от увод, три глави, посветени съответно на литературен обзор по темата, методология и методи на изследването и анализ на резултатите, както и изводи и препоръки. Литературната справка се състои от научни публикации, нормативни документи, сайтове и пр. адекватни на темата източници.

Литературният обзор включва концептуализация на насилието и пренебрегването на деца в научната литература и нормативните, стратегически и програмни документи в областта. Представени и анализирани са основни теоретични положения и дефиниции на различните форми и видове насилие. Засегнати са въпроси, свързани с координационния механизъм за взаимодействие при случаи на

насилие над деца, превенцията на насилието, резултати от международни и национални проучвания на неправителствени организации, данни от научни изследвания и пр. В обективно-критичен план са подчертани основните слабости на системата за установяване, регистриране и съобщаване на случаи на насилие над деца. Общото впечатление е, че литературният обзор е достатъчно информативен, обхваща анализ на всички съществуващи нормативни и стратегически документи, които оформят рамката на действие по посока регистрирането и мониторирането на случаите на насилие над деца, и показва много добро познаване и критично осмисляне на ситуацията в сферата.

Втората глава ни въвежда в методологията, където става ясна целта на изследването, а именно проучване ефективността на съществуващите механизми за откриване, регистриране и проследяване случаите на насилие над деца, както и хипотезата, според която съществуващата практика за регистриране и проследяване на случаи на насилие над деца не дава възможност за реално отчитане параметрите на случаите на насилие над деца, и разписаните механизми за взаимодействие между органите за закрила се нуждаят от усъвършенстване. Както целта и задачите, така и хипотезата, изследователският инструментариум, организацията и провеждането на изследването, извадката, етичните въпроси и пр. елементи са добре обосновани и описани и демонстрират висока изследователска култура в смисъл на умения за формулиране, планиране, подбор на адекватни методи и техники за проучване и пр.

Анализът на резултатите от изследването е компетентен, обективен и следва логиката на поставените задачи. В анализа на Докладите за мониторинг на прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на

насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция, сам по себе си добър, са представени данни в таблици и фигури, но не става ясно дали те са към самите доклади или са резултат от анализа (например, подчертаните в таблици 8-15 повтарящи се проблеми са идентифицирани като такива от авторите на докладите или са установени от докторантката?). Впечатление прави задълбоченият и много добре онагледен анализ на данните от анкетното проучване, както и убедителният анализ на данните от интервюто по проблемни области. Като цяло тази част от дисертационния труд демонстрира добри умения за анализиране, обобщаване, графично представяне на емпирични данни и пр.

Изводите са напълно релевантни на резултатите и са много ясни и конкретни. Формулираните препоръки също са уместни, освен това са насочени към разумни и постижими промени в системата, така щото тя да стане по-ефективна. Считам, че дисертационният труд е постигнал целта си, както и че хипотезата се потвърждава.

Стилът и езикът на дисертационната разработка са в достатъчна степен убедителни. На места фразата би спечелила от прецизиране на граматическата ѝ структура.

4. Приноси на дисертационния труд

Разработеният дисертационен труд притежава безспорни постижения, които аз бих обобщила по следния начин:

- осъществено е първо по обхвата си проучване сред представители на всички отдели за закрила на детето на територията на Р България във връзка с ефективността на съществуващите механизми за откриване, регистриране и проследяване на случаите на насилие над деца;
- идентифицирани и обобщени са основните трудности в работата по случай на насилие над деца от отделите за закрила на детето;

- направена е цялостна оценка на съществуващата система за регистриране на случаи на насилие над деца по отношение на законова регламентация, функциониране, слаби места и възможности за усъвършенстване;
- формулирани са конкретни предложения за оптимизиране на мониторинга на действащия Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.

5. Автореферат

Проектът на автореферат отговаря на изискванията. Той представя в концентриран вид основните компоненти на дисертационния труд, както и приносите, публикациите, участието в научни форуми и проектната дейност на докторантката, всичко това в рамките на тематиката на дисертационния труд.

6. Публикации

Налице са данни за четири публикации по темата, две самостоятелни и две в съавторство с научния ръководител, което удовлетворява изискванията за допускане до официална защита на дисертационния труд. В допълнение, докторантката е участвала в една международна, една национална и три студентски научни конференции. Положително е участието ѝ в пет проекта, от които четири научноизследователски, като два от тях са международни и пряко свързани с темата за насилието над деца.

7. Въпроси, критични бележки и препоръки

Считам, че докторантката се е отнесла сериозно и отговорно към отправените препоръки на етапа на вътрешната защита, тъй като

ги намирам отразени в голяма степен в окончателния вид на дисертационния труд.

Бих препоръчала изследването да се публикува и популяризира, тъй като си струва резултатите от него, заедно с препоръките, да станат по-широко известни на аудиторията и на всички заинтересовани страни, ангажирани в системата за закрила на деца.

Бих искала да задам и един въпрос:

Предвид професионалната Ви ангажираност с въпросите на насилието над деца, имаше ли и кои бяха изненадите в процеса на проучване по темата?

8. Заключение

На базата на горепосоченото, считам, че дисертационният труд на Елена Керанкова представлява един добре обмислен и успешен опит за изясняване на съществуващите несъвършенства и за оптимизация на системата за регистриране и мониториране на случаи на насилие над деца, който със сигурност има принос към теорията и практиката в това отношение. Във връзка стова изразявам своята **положителна оценка** и предлагам на научното жури да присъди на Елена Керанкова научната и образователна степен “Доктор” в професионално направление 3.4. Социални дейности.

14.08.2021 г.

София

Рецензент:

доц. д-р Мая Чолакова